

FEIL OG STIL

UTDANNINGSKLASSER

Utgitt av Norges Rytterforbund,
november 2004
oppdatert desember 2009

Innhold

Forord	3
Målsetninger	3
Retningslinjer for feil og stil	3
Rytterens Sits	4
Bedømmingskjema for feil og stil	6
Retningslinjer for stilbedømmingen	7
Punkt 1 Presentasjon/førsteintrykk	7
Innridning rytter, hest	7
Utstyr	7
Antrekk	7
Sikkerhet	7
Punkt 2 Rytterens sits	8
A Overkropp	8
B Sjenkel	8
C Hånd	9
D Blikket	9
Punkt 3 Rideveier	10
Punkt 4 Tempo/Rytme og balanse	10
Punkt 5 Rytterens innvirkning mellom hindrene	11
Punkt 6 Samspill (Totalbilde)	11
Bedømming	12
Bedømmingskjema	12
Gjennomføring av klassen	12
Dommerfordeling	12
Premiering	12

© Norges Rytterforbund 2009

Design og produksjon: Akilles
Illustrasjoner: Steinar Iversen

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Akilles er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov eller tillatt gjennom avtale med Kopinor, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Utnyttelse i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Akilles er idrettens eget forlag. Har du ideer om bøker vi burde lage, hører vi gjerne fra deg!

Akilles
N-0840 OSLO

Forord

Norges Rytterforbund v/ GU-S besluttet i 2003 å bidra til at konkurransetilbudet innenfor sprangsporten ble tilrettelagt med større vekt på utdanning av ryttere gjennom å innføre bedømmingen Feil og Stil. Denne bedømmingen har vært benyttet i en viss grad tidligere, men uten å ha hatt en sentral forankring hos NRYF.

Målsetninger

- Fremme en harmonisk og effektiv ridestil hos norske sprangryttere basert på grunnprinsippene for en klassisk ridestil.
- Utvikle en felles forståelse for riktig grunnutdanning av en sprangrytter.
- Etablere en enhetlig standard for bedømming av Feil og Stil-klasser

Feil og Stil bedømming er ment å skulle vise om rytteren er på rett vei i sin rideutdanning. I tillegg til feilpoeng, vil rytterens sits og evne til rett og effektiv bruk av hjelperne være avgjørende for resultatet i klassen.

Retningslinjer for Feil og Stil:

Se KR II § 280 – Feil og stil

Rytterens sits

«Grunnlaget for all god ridning er en god sits. Med en god sits – en god kroppsposisjon på hesten – kommer rytteren i bedre balanse, blir flinkere til å følge hestens bevegelser, har lettere for å innvirke på hesten og finner lettere den riktige rytterfølelsen. I sprang bruker vi to- eller tre-punktssits, i bakkearbeid også loddrett sits. Tre-punktssits er den første graden av lett sits, der setet fortsatt er i salen, mens skuldrene alltid er foran hoftene. Den kan du særlig bruke når du rir i lavere tempo og for eksempel under forskjellige tekniske øvelser. Jo raskere tempo du rir i, jo friere må hestens rygg være og dermed kan du bytte til to-punktssits. Forskjellige øvelser og faser på konkurransebanen krever at rytteren kan variere sitsen.» (Söderstrand, Bilock m.fl., *Sprangridning*, 2001).

Uttrykkene to-punktssits og tre-punktssits stammer fra de amerikanske uttrykkene «two and three point contact». Disse begrepene kom til Norge som et resultat av amerikansk innflytelse, spesielt gjennom diverse kurs og seminarer med Georg Morris. (Georg Morris har blant annet selv tatt olympisk sølvmedalje i sprang og har vært en av verdens mest kjente sprangtrenere. Han har også skrevet flere bøker om sitt såkalte Morrissystem.) To- og tre-punktssits er offisielle begrep i både Norge og Sverige.

Illustrasjon to-punktssits:

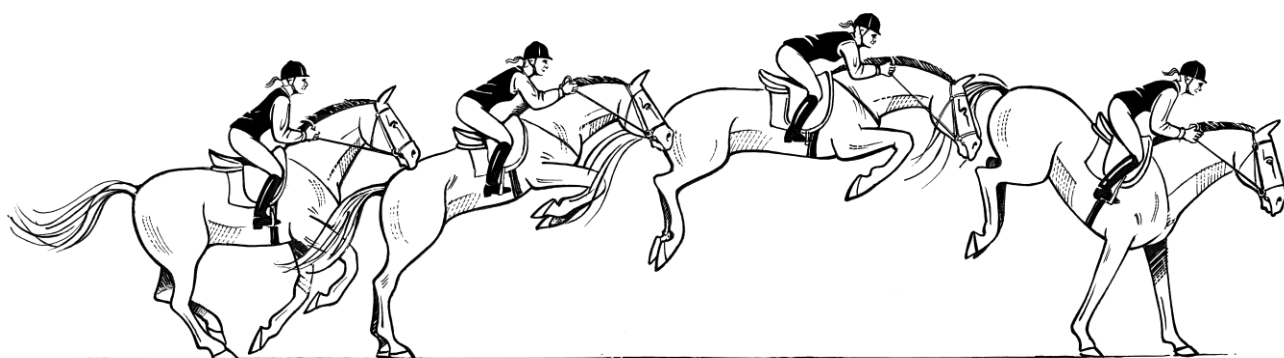
Illustrasjon tre-punktssits:

En forutsetning for å kunne hoppe hinder, er evnen til å følge hestens bevegelser både før, under og etter spranget. For at hesten ikke skal bli forstyrret, så er det viktig at rytteren er i balanse i alle fasene av spranget. Rytteren må ikke være verken foran eller bak hestens bevegelser, men følge hesten mykt og være i balanse hele veien.

«Det er rytterens oppgave å ri hesten mot hinderet, men det er hestens oppgave å hoppe over det. Hvis du føyer deg etter hestens bevegelser og er med i spranget, blir det betydelig lettere for hesten å klare hinderet feilfritt. Men det kreves at du er i god balanse og kan kontrollere bevegelsene dine.» (Söderstrand, Bilock m.fl., *Sprangridning*, 2001)

Illustrasjon av rytterens sits over hinderet:

Bedømmings skjema for feil og stil

Arrangør:	Dato:
Rytter:	Lisensnummer:
Hest:	Klasse:
Underskrift stildommer:	

Poeng:

	Poeng:
1 Presentasjon / førsteinntrykk	
Innridning rytter, hest, utstyr, antrekk, sikkerhet	
2 Rytterens sits	
a) Overkropp: Balanse og letthet med overliv og sete	
b) Sjenkel: Undersjenkelens plassering og innvirkning	
c) Hånd: Plassering, innvirkning, ettergift og følsomhet	
d) Rytterens blikk: Opp og frem	
3 Rideveier	
Rytterens evne til å ri gode rideveier	
4 Tempo / rytme og balanse	
Valg av tempo og evne til å ri hesten i rytme og balanse	
5 Rytterens innvirkning mellom hindrene	
Effektivitet og timing	
Følsomhet og korrekthet	
6 Samspill	
Samspill mellom hest og rytter (Totalbilde)	

POENGSKALA

(Halve poeng kan benyttes)

- 10 = Perfekt, internasjonalt nivå
- 9 = Særdeles bra, imponerende og høy standard
- 8 = Dette er meget bra
- 7 = Bra, du er på rett vei
- 6 = Ganske bra, småting som kan forbedres
- 5 = Godkjent, men her må ting forbedres
- 4 = Ikke bra
- 3 = Feil og store mangler
- 1-2 = Kan ikke dømmes

Resultat stilpoeng:

Hinderfeil:

Resultat i klassen:

Eventuelle kommentarer _____

_____

_____

_____

Retningslinjer for stilbedømmingen

Punkt 1 Presentasjon / førsteinntrykk

Innridning rytter, hest, utstyr, antrekk, sikkerhet

Innridning rytter, hest

Under punktet innridning, vurderes det om hesten er velstelt, i god kondisjon/konkurransmessig stand og i passe hold. Her vurderes også harmoni mellom hest og rytter, og om ekipasjen synes å være godt forberedt til oppgaven.

Rytter vurderer selv om det for seg og sin hest er hensiktsmessig å hilse på dommeren fra holdt eller i bevegelse.

Utstyr

Saling og bisling skal skje i henhold til reglementet jf § 225 i KR II.

- Ulike remmer skal være festet og tilpasset med riktig lengde
- Utstyret skal være i sikkerhetsmessig stand, være rengjort og vise at rytteren har forberedt seg til konkurransen
- Hesten bør ha frambeinsbelegg, bakbeinsbelegg ved behov

Antrekk

Antrekk skal være i henhold til reglementet.

Sikkerhetshjelm er påbudt og ridestøvler eller ridesko med støvleskaft/leggchaps uten frynser skal være i sikkerhetsmessig stand. Ifølge KR II er sikkerhetsvest med CE-merking påbudt for alle ryttere ut det året de fyller 16 år. Kravet gjelder under konkurransen og under fremridning. Ryttersens antrekk skal for øvrig være rent og velholdt.

Sikkerhet

I tillegg til korrekt antrekk og utstyr, skal rytteren opptre slik at han/hun ikke utsetter seg selv, hesten eller andre for fare.

Dommeren bør spesielt være oppmerksom på, og trekke for, hvis hesten ved innridning virker mer redd enn fokusert. Dersom rytteren har valgt å bruke et skarpt bitt, må dommeren vurdere om dette er hensiktsmessig. Vær oppmerksom på at et skarpt bitt stiller store krav til en følsom hånd.

*Husk å ivareta sikkerheten
under alle forhold!*

Punkt 2 Rytterens sits

Under dette punktet premieres en balansert og effektiv sits, der rytteren raskt kan veksle mellom to- og trepunktsits etter behov. Rytterens sits skal være balansert og rytmisk. Hode, hals og skuldre skal være avslappet og naturlig. Lett sete, og variasjoner av dette, brukes også som begrep for to- og trepunktsits.

A Overkropp

Overkroppen skal kun beveges frem tilstrekkelig slik at armenes og hendenes ettergift er korrekt og balansen beholdes. Stabilitet i overkroppen og god kontroll på overkroppens bevegelse skal vurderes.

B Sjenkel

En stødig undersjenkel er helt avgjørende for rytterens totale balanse og stabilitet i overkroppen. En korrekt plassert undersjenkel ligger stødig (uten å knipe) inntil hestens side like bak gjorden.

Sjenkelen får ikke kastes frem eller tilbake. Ankelleddet skal være mykt/fjærende slik at hælen er rytterens laveste punkt. En korrekt plassert sjenkel med trykk i stigbøylen skal beholdes under hele rittet, både mellom hindrene og i svevet.

Undersjenkelen sett fra siden:

Undersjenkelen sett forfra:

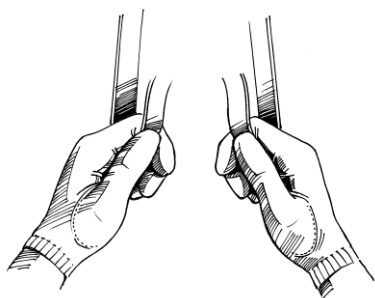

C Hånd

Rytterens evne til å ri med en myk, stødig og følsom hånd skal vurderes i dette punktet. Rytterens hånd fungerer som en "guide" for hesten, og skal opprettholde en lett kontakt med hestens munn mellom og over hindrene. Rytterens albue skal, mellom hindrene, være lett vinklet foran kroppen med en lett knyttet og ledig hånd. Underarmen skal være en rettlinjert forlengning av tøylene. Rytteren skal under hele rittet kommunisere med små hjelpere, ikke store kraftige tøyletak. Ettergift innebærer å gi hesten den frihet den trenger for å kunne gjøre et godt sprang. Ettergiften over hindrene skal skje ved at rytteren flytter hendene sine frem mot hestens munn.

- Rytteren skal aldri benytte hestens munn til støtte!

Hånden sett ovenfra:

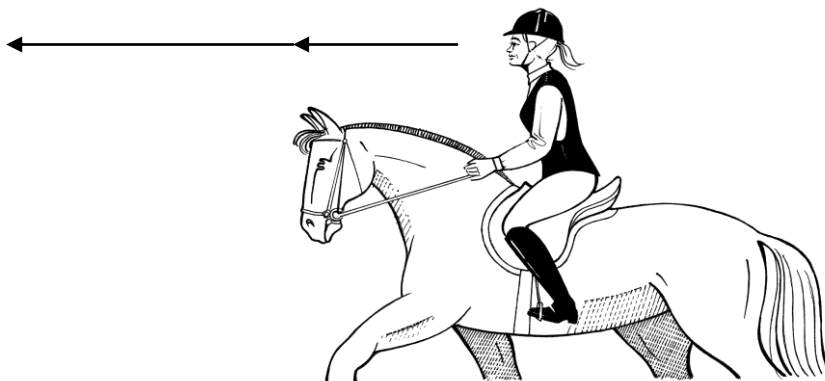

Ettergift i spranget:

D Blikket

Blikket bidrar rytterens balanse. Benytter man blikket rett vil også de andre hjelperne fungere mer effektivt og reaksjonene i større grad skje som en refleks, og man oppnår en bedre flyt i banen. Det er altså rytterens evne til å bruke blikket korrekt som skal bedømmes i dette punktet.

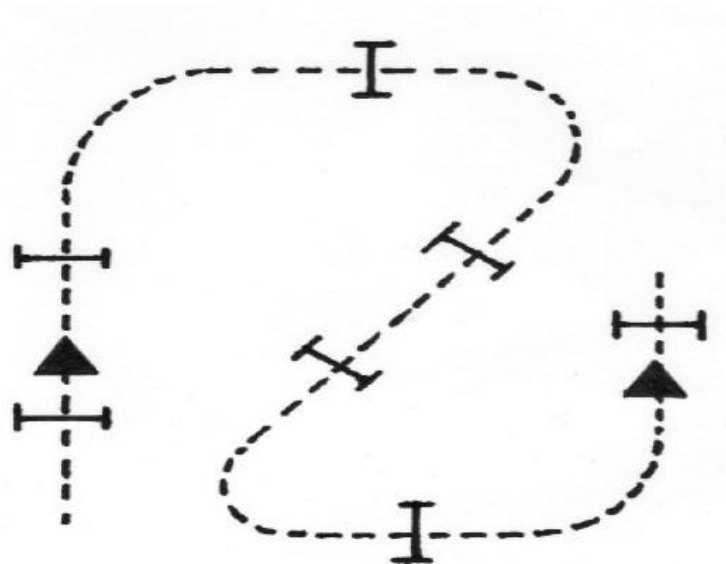

Generelle ting dommeren må være oppmerksom på i forhold til sits:

- Rytter rir med skuldre bak hoftvinkel, og driver hesten ubevisst ved å skyve setet. Dette skaper sterk hest
- Rytter kaster seg fram i spranget, og forstyrrer hestens balanse
- Sjenkel som flyttes kraftig bakover i spranget
- Rytter holder balansen i sitsen med tøylene som "håndtak"
- Rytter ser ned for å sjekke rett galopp, ser tilbake om bommen falt, osv.

Punkt 3 Rideveier

Rytteren skal ri gode rideveier og komme vinkelrett og midt på alle hindrene. Vei- og linjevalg gjennom rittet skal gjenspeile at rytteren har gått banen og planlagt sine rideveier godt på forhånd.

Her må dommeren observere, og trekke ned hvis rytteren rir alle vendinger med vrangstilt hest, og ikke rir vinkelrett på hinderet. Rideveien må planlegges ut ifra makstiden. Såkalte ”smarte” rideveier kan være aktuelt der makstiden er noe knapp. Regelen om å ri vinkelrett på hinder gjelder dog alltid.

Punkt 4 Tempo, rytme og balanse

Rytterens evne til å ri hesten i et riktig tempo tilpasset klassens nivå skal bedømmes her. Hesten skal by frem, galoppen skal være rytmisk, og hesten skal hele tiden være i god balanse.

Riktig tempo og steglengde, samt rytterens evne til rytmisk å følge hestens galopp skal tillegges vekt. Rytterens evne til å finne et naturlig og riktig satspunkt skal likeledes vurderes.

Det skal trekkes ned på kryssgalopp, men dommeren må være oppmerksom på at ”feil” galopp kan være i balanse, og skal da ikke trekke ned.

Punkt 5 Rytterens innvirkning mellom hindrene

En rytter som viser god følelse for riktig ridning, vil skåre høyt på dette punktet. Ridningen skal være preget av god rytme og flyt, og kommunikasjon til hesten skal foregå ved hjelp av små innvirkninger og "fine" hjelpere. En rytter med en god balanse og grunnsits, samt en myk og positiv kontakt med hesten, har det beste utgangspunktet for å utvikle sin rytterfølelse. En slik rytterfølelse er helt nødvendig for å kunne utvikle seg til en god rytter.

- Effektivitet og timing: Er rytteren "føre var" og korrigerer hesten på rett tidspunkt?
- Følsomhet og korrekthet: Viser rytteren smidighet og følsomhet i sin ridning, og brukes hjelperne på en korrekt måte
(Passivitet må ikke forveksles med følsomhet)

Punkt 6 Samspill (Totalbilde)

Denne karakteren skal beskrive det totale inntrykket av rytter og hest under den tiden de befinner seg på banen, inkl. rytterens sits, gjennomføring av rittet og samspillet mellom hest og rytter.

Oppførsel og samspill:

Det må tas hensyn til rytterens framferd. Aggressiv oppførsel, rykk i tøyle, spark med sjenkel, bruk av pisk, skrik og rop skal trekke ned på totalinntrykket.

Bedømming

Dommere skal være autorisert jmf krav i KR I, tillegg 5

Bedømmingsskjema

Beregning av feilpoeng: Bruk NRYF dommerprotokoll for sprang.

Beregning av stilpoeng: Bruk eget bedømmingsskjema for feil og stil. Dette er tilgjengelig fra Norges Rytterforbunds hjemmeside, www.rytter.no, og i eget hefte om *Feil og Stil*.

Gjennomføring av klassen

- Sørg for at bedømmingsskjema er skaffet til veie og ferdig utfyllt
- Sørg for at veiledningen er tilgjengelig for dommere, og at den gjerne er slått opp sammen med startlister for fri gjennomlesing for ryttere og publikum
- Sørg for at kalkulator er tilgjengelig

Dommerfordeling

- 1 dommer – dømmer feilpoeng
- 1 stildommer, eventuelt flere, – dømmer stilpoeng
- 1–2 skrivere (1 for feil og 1 for stil)
- 1 poengregner
- 1 speaker

Eksempel

- Stildommer gir poeng underveis eller etter rittets slutt til start nr. 3. Imens annonserer speaker inn i banen start nr. 4, ber nr. 5 holde seg klar og leser resultater for start nr.2. Slik blir det fin flyt i klassen og effektiv avvikling.
- Poengregneren overtar skjemaet straks stildommeren har gitt sine poeng, dermed er det klart for ny start. Husk å dobbeltregne, og deretter sortere skjema etter foreløpig resultatliste basert på feil og deretter stil.

Premiering

Antall premierte ifølge KR skal premieres etter a) feil og b) stilpoeng.

Tips til speaker under premieutdeling

Fremheve de beste stilpoengene som førte til plasseringen for den enkelte plassering. Dette er interessant for de øvrige rytterne og publikum.

Rytterne kan hente sine bedømmingsskjema i sekretariatet etter premieutdeling.